

Yemen Raporu: Çöken Devletin Enkazında Barışı Arayan Bir Halk

Giriş

Umman Denizi, Aden Körfezi ve Kızıldeniz gibi stratejik geçiş hatları üzerinde bulunan Yemen, kuzeyde Suudi Arabistan, kuzeydoğuda Umman ile sınır komşusudur. 555.000 kilometrekarelik bir alana sahip olan Yemen, haritada görünen tek parçalı yapının aksine 200 kadar irili ufaklı adaya sahip önemli bir ülkedir. Bu adaların tümü dünyanın en stratejik geçitlerinden biri olan Aden Körfezi çevresinde bulunmaktadır.

Yaklaşık 30 milyonu bulan nüfusunun %99'u Müslüman (%60 Sünni Şafi, %40 Zeydi) olan Yemen'de kalan %1'lik kesim içinde Musevi, Hristiyan, Hindu gibi farklı dinî azınlık grupları vardır. Sosyoekonomik olarak kişi başı gelirden dünyanın en düşük değerlerine sahip ülkelerden biri olan Yemen, hem mezhebî sorunlarla hem de büyük bir fakirlik sorunuyla mücadele etmektedir.

Yemen ekonomisi, küçük ticari faaliyetlerin yanı sıra yurt dışında çalışan önemli sayıda Yemenlinin ailelerine gönderdiği paralarla dönmektedir. Az miktarlarda altın, petrol, kurşun, nikel, bakır ve mermer gibi kaynaklara sahip olmasına rağmen Yemen'in ekonomik gelirleri nüfusunun ihtiyacını karşılayacak seviyeye hiçbir zaman erişememiştir. Ülkede en önemli gelir kaynakları petrol ve tarımdır. Çalışan nüfusun büyük bölümü tarım sektöründedir. İnsani krizin ağır bir şekilde hissedildiği ülkede, gıdadan konuta kadar her alanda ciddi sorunlar bulunmaktadır.

Yemen'de toplam nüfusun yarısından fazlası kırsal kesimde yaşamaktadır. Toplumun iki ana bileşeninden biri olan ve genellikle daha kapalı bölgelerde yaşayan Zeydiler, geleneksel muhafazakâr kültürlerini korumaktadırlar. Zeydiler ülkenin kuzey bölgelerinde hâkim konumdadır. Sünniler ise ülkenin güney ve doğusunda yoğunlaşmaktadır.

Yemen, kültürel olarak en kozmopolit ülkelerden biridir. Aşiret yapısının korunduğu ülke, İslam kültürü yanı sıra Arap, Afrika ve Hint kültürlerinin meczedildiği bir pota gibidir. Körfez bölgesinde petrol yatakları keşfedilinceye kadar merkezî bir konumda olan Yemen, kültürel olarak Arapların ana yurdu sayılmaktadır; bu yönüyle de en köklü tarihî geçmişi ve kültüre sahip Arap ülkesidir.

Aile ve akrabalık bağları ile kabilevi ilişkilerin güçlü olduğu Yemen'de geleneksel toplum yapısı ile modern devlet anlayışı arasında ciddi bir çatışma bulunmaktadır. Ülkenin kırsal bölgelerinde devletin kontrolü tam manasıyla hiçbir zaman sağlanamamıştır. Bu özelliği sebebiyle de Yemen'i yönetmeye talip olan liderler, bölgesel ve yerel kabile önderleriyle ittifaklar ve anlaşmalar yapmak zorunda kalmışlardır.

Son yüzyıl içinde çok sayıda iç savaş yaşayan Yemen'de 2011 yılından bu yana devam eden kriz, geride büyük bir enkaz bırakmıştır. Arap Baharı sürecinde demokrasi talepleri ile başlayan ilk olaylar, bir süre sonra iç çatışmalara evrilmiş, ardından bölgesel güçlerin müdahalesi ile Zeydi Husiler ve Sünniler arasında bir iç savaşa dönüşmüştür. Geride kalan yedi yıllık savaş sürecinde yorgun düşen ülkenin girdiği bu çıkmaz sokak, tüm altyapısıyla birlikte Yemen'deki sosyal yapıyı da çökertmiştir.

Bu rapor, Yemen'deki mevcut siyasi ve insani krizin anlaşılmasına katkı sağlamayı hedeflenmektedir. Çalışmada bir yandan ülkede mevcut durum ele alınırken diğer yandan da söz konusu savaşın sosyopolitik sebeplerinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda da Yemen'de cereyan eden krizin yerel dinamiklerden bölgesel ve küresel güçlere kadar bütün boyutları incelenmeye çalışılmıştır.

Eserin tamamı için [tıklayınız](#).